

בירור הלכה בענין הליכת כהנים לבקר במוזיאון הנקרא "ברוקלין טשילדרענס מוזיאון"

מאת הרה"ג הרב יוסף ישעי' ברוין שליט"א
מרא דאתרא וחבר הבד"צ דק"ק שכונת קראון הייטס*

בשנים האחרונות נתברר שיש שם עצמות אדם. אמנם, לאחר בירור המציאות בשטח¹, ברור שאין בזה שום חשש מדיני טומאת כהנים כלל וכלל.

המציאות: באמצע שנות 1900 למספרם מצא רופא אחד עצמות שלשה בני אדם בברונקס ניו יורק, והעביר אותם לרשות המוזיאון. לפני שנה, פירסמו פקידי המוזיאון שהעצמות שייכות להנייטיב-אמערקענס, והודיעו שאם בני המשפחה יבקשו, יחזירו אותם להם. העצמות נמצאים כעת בחדר בקומת המרתף בארון נעול שיש ע"ג פותח טפח. החדר ג"כ נעול. אפשר להגיע להחדר מקומת המבקרים דרך מדרגות שכמעט לא משתמשים בהן, ע"י שתי דלתות אחד למעלה ואחד למטה, וכמעט שלא שייך שיהיו שתי הדלתות פתוחות באותו זמן. גם אפשר להגיע ע"י מעלית. אם יצטרכו להוציא העצמות מהבנין יוצאו ע"י קומת המבקרים מא' הדלתות הראשיות אבל רק ביום שני בשבוע, כשהמוזיאון סגור להקהל.

להלכה:

1. לענין העצמות: פסק הרמ"א יו"ד סי' שע"ד סי' ג': "מת הנמצא ולא ידעין אם גוי אם ישראל אזלין בתר רובא הנמצאים שם". ובנדו"ד, העצמות נמצאו בברונקס נוא יארק שאף פעם לא היה שם רוב ישראל, ולכן אזלין בתר רובא ודינן כעצמות גוים לכל דבר.
2. בנדו"ד, החשש רק לענין טומאת אוהל. ונפסק בשו"ע יו"ד סי' שעב סי"ב וז"ל "קברי גוים נכון לזיהר הכהן מלילך עליהם [הגה] אע"פ שיש מקילים נכון להחמיר" ע"כ. והיינו שהרמב"ם מתיר והרא"ש מסתפק, ולכן נפסק שנכון להחמיר.
3. נתברר לנו שתמיד יש שם פותח טפח מעל העצמות, ויש תמיד דלת המפסקת. ואף שפסק הטי"ז שם סי' שעא סק"י שדלת העומדת ע"י צירים אינו מפסיק לפני הטומאה, כבר חלקו עליו כל הפוסקים, ובראשם הש"ך בנקודת הכסף שם. וכ"ה בשו"ת נודע ביהודה חיו"ד סי' צד הובא בפת"ש סק"ט. ולענין המזגן הנמצא בחדר, כולם סגורים ואין בהם הפסק טפח. ולכן הטומאה אינה בוקעת ועולה חוץ מהחדר.
4. ולענין סוף טומאה לצאת²: מצינו ביש"ש יבמות פ"ו סכ"ה שרק בטומאה דאורייתא³ מחמירין בדין סט"ל. וכ"כ כמה אחרונים - ראה שו"ת ישועות מלכו סי' ע. שו"ת נפש חי' יו"ד סי' צח. שו"ת חבלים בנעימים ח"ב יו"ד סי' עה. וראה תפא"י אהלות פט"ז בבו"ע סק"ה, שכ"ה אפי' למ"ד שסט"ל הלמ"מ. ובפשטות, ה"ט משום דתרי חומרא לא מחמירין. (וראה מש"כ לבאר בעקבי הצאן ע' רלז באופן מחודש, שישנם ב' איסורים, להתטמא, וכן להתקרב אפי' כשאינו מתטמא. וטומאת אוהל בגוי - היא רק משום התקרבות, דליכא טומאה בגוי, ולאידך כל דין סט"ל הוא משום טומאה, ולכן בסט"ל בגוי ליכא איסורא, שאינו מתטמא ולא מתקרב). ויש שהקלו אפילו מחדר לחדר. וראה בארוכה בשו"ת מהרש"ם ח"א סי' רטו כל ההיתרים במוזיאון. ועוד זאת, שאם יש זמן מסוים שאין מוצאים המת לא אמרינן סט"ל. וכאן, לפני ההוצאה צריכים להיות כמה אישורים. וכנ"ל, אין חשש שיוציאו את העצמות בשעות הביקור.

העולה מכל הנ"ל, שאין שום חשש מצד טומאת כהנים לבקר ב"ברוקלין טשילדרענס מוזיאון" ומותר לכהנים הגדולים על הקטנים ליכנס בכל קומת המבקרים בלי שום חשש.

* נערך ע"י הרב מנחם מענדל שליט"א הכהן ווייספיז והרב מנחם מענדל שליט"א ראטענבערג.
¹ להעיר ממענה מה' שבט ה'תשל"ב (נדפס באג"ק במקומו) להנהלת ישיבה ששלחו תמונה של קבוצת תלמידים שהלכו לבקר במוזיאון, וברקע של התמונה נראה שלד אדם): "בין ה' ישנם כהנים באם הנ"ל שלד אדם - שאלה לרב לאיזה חלק מהבנין מותרים להכנס. באם - פלאסטיק וכיו"ב לפרסם עדי"ז ועפמשי"ג והייתם נקיים גו"י".
² להעיר מההוראה בעבודת ה', בשיחת יו"ד שבט תשי"ד, שמדה טובה מרובה, בנוגע להתפלה בחוץ לארץ במקום מנוחת כבודו של צדיק ונשיא הדור שפתוח לארץ ישראל, שיש בה המעלה דתפלה בארץ ישראל.
³ ראה בארוכה בהנסמן בשד"ח כללים מערכת ט' כלל מד.